

(később *Union*) kereteiben dolgozni Rolf Birk professzor úr instrukciói alapján. Olyan területet tárt fel előttem, amelynek jelentőségét még napjainkban sem értékelik megfelelően. Az európai munkajog, szociális jog, a közöségi foglalkoztatáspolitikai kutatása nélkülözhetetlen része tudományos életemnek.

Mindhárom mesterem meghatározó egyéniség, pályám indulásakor és abban az időszakban, amikor egy még viszonylag fiatal kutató támogatásra szorul, tőlük mindezt megkaptam.

Később Vékás Lajos professzor úr tudományos mentorálásért lehettem és vagyok hálás. Akadémiai doktori értekezésem előkészítése során nem egy alkalommal merítettem erőt tudásából, bölcsességéből. Kutatói habitusa példa számomra.

Milyen nemzetközi kutatásban vesz részt?

Az európai munkajoggal való szoros kapcsolatunknak köszönhetően 2005-től – az alapítás évétől – tagja vagyok az European Labour Law Network kutatócsoportnak, amely független szervezet, és célja az európai munkajog újragondolása (Restatement of Labour Law in Europe). A kutatócsoport az Európai Bizottsággal együttműködve mintegy tíz projektet dolgozott ki és publikált. Ez a munka megújult keretek között a jövőben is folytatódik.

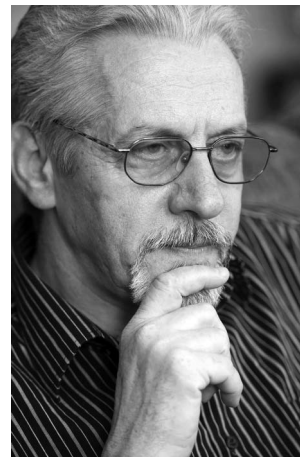
2012-ben az általam vezetett kutatócsoport elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia támogatását. Az MTA–Pécsi Tudományegyetem Összehasonlító és Európai Foglalkoztatáspolitikai és Munkajogi Kutatócso-

port eddigi működése során két nemzetközi konferenciát szervezett, európai, ausztrál és japán kutatók együttműködésével. A kutatócsoport két monográfiát jelentetett meg az Akadémiai Kiadó gondozásában, a *Pécsi Munkajogi Közleményekben* útjára indította kismonográfia-sorozatát. Ezekon kívül több európai munkajogi kommentár előkészítése során végeztem kutatásokat, valamint publikáltam ezekben. Számos külföldi kutatóhellyel folytatok közös kutatásokat.

A *Pécsi Munkajogi Közlemények* tagja az International Association of Labour Law Journal közösségének. Mint a lap szerkesztőbizottságának elnöke immár harmadik éve vagyok tagja a Marco Biagi-díjat odaítélő bizottságnak.

Pályája során melyek voltak jelentősebb szakmai kudarcai? Van-e, és ha igen, ki a legkedvesebb tanítványa, szellemi utóda?

Talán nem is kudarcról, hanem fiatalkori tapasztalatlanságnak nevezném. Korábban intenzíven részt vettem a jogalkotás szakmai megalapozó munkáiban, és meg voltam róla győződve, hogy a tudományos érvekkel alátámasztott javaslat viszonylag könnyen befogadható a politikai döntéshozó számára. Nos, naivitásomnak is köszönhető, hogy hosszabb időnek kellett eltelnie, míg rájöttem, hogy ez koránt sincs így. Az okait még kutatom... Kívánom Berke Gyulának, fiatalabb munkajogász barátomnak, akivel nagyon sok problémát illetően hasonlóan gondolkozunk, járjon sikerrel ebben is és a munkajogtudomány további fejlesztésében is.

KÖVÉR GYÖRGY

Filozófiai és Történettudományok Osztálya

1949-ben született. Egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történelmi Doktori Iskola Társadalomtörténeti programjának vezetője, az MTA Tudományetikai Bizottság és az MTA Történettudományi Bizottság tagja, az MTA Gazdaságtörténeti Albizottság elnöke, a Nemzetközi Gazdaságtörténeti Bizottság Magyar Tagozatának elnöke. Szakterülete a 19–20. századi magyar gazdaságtörténet, a banktörténet; a dualizmus kori magyar társadalomtörténet; az 1945 utáni biografikus politikatörténet és a történetírás elmélete és módszertana. Legismertebb művei a dualizmus korának magyar gazdaságtörténetéről szólnak (*Iparosodás agrárországban*, 1982; *Egy krach anatómiája*, 1986), egyetemi tankönyvet írt (Gyáni Gáborral) Magyarország 19–20. századi társadalomtörténetéről (a munka angolul az Egyesült Államokban is megjelent, és itthon hat kiadásban látott napvilágot: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*, 1998). Úttörő

vállalkozás a nem politikai életrajzként készült *Losonczy Géza 1917–1957* című monográfiája. 2011-ben jelent meg *A tisztaeszlári dráma. Társadalomtörténeti látószögek* című, korszakos jelentőségű mikrotörténeti monográfiája, amely 2012-ben Akadémiai Díjban részesült.

Mi volt az az eredmény munkája során, amire igazán büszke?

Nehéz kiválasztani olyan eredményt, amelyre tartósan büszke lehet az ember. Talán nem is a nagyobb szabású, időt és energiát túlzottan igénybe vevő munkák között keresgélnék, hanem a kisebb léptékű, de eredeti invenciót igénylő és igazán örömteli felfedezésekkel járó írások sorában. Ilyennek tekintem a 19. századi megszólítások rendszerének változásait egy sok kiadást megért levelezőkönyv alapján feltérképező írássomat (1999). A titulusokat egy-egy év metszetének tükrében a szakirodalom korábban statikusan kezelte, de az 1830-as évektől az első világháborúig nyomon követve a változásokat kiderült, hogy egyes címzések felfelé, mások lefelé tolódtak el, egyikük felértékelődött, a másik le, s a dinamika elemzése a társadalom presztízshierarchiájának átrendeződését érzékenyen mutatta. Az igazán nagy öröm azonban az volt, amikor észrevehettem, hogy megközelítem másokat is megihlettem, s ötletemet továbbfejlesztve (sőt helyenként állításaimat korrigálva) tovább építhető az eredeti gondolat. Azt már csak fanyarul teszem hozzá, hogy arra ne számítson senki, hogy ennek az írássomnak az idézettsége a top 25-be került az MTMT rendszerében.

Magányos kutató vagy inkább csapatjátékos?

Eredendően magányos kutató vagyok, valószínűleg ezért lettem csapatjátékos. A történelemszakma eleve hosszas individuális kuta-

tási szakaszt feltételez a munkahipotézis megfogalmazásától a feldolgozás lezárásáig. Sokáig kell üldögnünk a levéltárak vastag falai között, a kéziratárak és könyvtárak ódon asztalainál, míg összekeresgéljük a nekünk szükséges empirikus anyagot. A gyűjtés egy részét persze át lehet engedni másoknak, ami azonban épp a forrásokhoz fűződő bensőséges viszonytól fosztja meg a kutatót. Többünk számára ez munkánk egyik legizgalmasabb része. Sokszor előfordul, hogy miután „kikutattuk az anyagot”, már el is vesztjük érdeklődésünk javát a téma iránt. Ez persze jórészt érzelmi csalódás, mert a feldolgozás során még számos új felfedezést tehetünk, ami visszaküld bennünket a forrásokhoz (bár a levéltárosoknak nem mindegyike szereti, ha újra kikérünk valamit, amit korábban már átvizsgáltunk). Ebben a szakaszban szenvedünk leginkább a magányosságtól, ekkor számít igazán sokat, hogy vannak-e körülöttünk olyanok, akikkel gondjainkat meg tudjuk osztani, tartozunk-e olyan műhelyhez, ahol vannak velünk egyívású gondolkodók. Az én életem úgy hozta, hogy ha ilyen éppen nem volt, akkor szervezni kellett magunknak. Így jöttek létre barátaimmal közös informális összejövetelekként a Hajnal István Kör előzményeként működő vitaköri rendezvények, de ilyen inspiratív közeget jelenthet a PhD-program doktoranduszgárdája vagy egy akadémiai kutatócsoport. A kutatói közösség a végső formába öntés nehézségeitől nem óvhat

meg bennünket, de segíthet a munka sikeres befejezésében,

Mire kíváncsi egy egészen más tudományterület kérdései közül?

Számos olyan módszertani problémába ütközünk kutatásaink során, amely felkelti a kíváncsiságunkat: vajon más tudományok hogyan választják meg ezeket a kérdéseket. Egyetlen példa: történészként számos alkalommal szembesültem azzal, hogy megfigyelhettem, a magyarul cselekményesítésnek fordítható 'emplotment' milyen formáit alkalmazták más diszciplínák. A fogalom meghatározása legelevenebben az irodalmár-történetfilozófus Hayden White munkásságában bukkan elő, aki szerint tulajdonképpen lehetségesek az események számbavételének retorikailag egymással versengő elbeszélései. Érdeklődési körömmnek megfelelően találkoztam eltérő történetbeszélő technikákkal a neoklasszikus modellekkel dolgozó kvantitatív gazdaságtörténetben, vagy más alkalommal a korelőzményt, a *status praesens*-t és az orvosi véleményt elkülönítő pszichiátriai leletekben, vagy akár a ténymegállapításokat és az ítélet indoklását egymásra építő bírósági szövegekben. S még tovább színesíthető lenne a paletta. Egyszer talán érdemes lenne egy olyan valóban interdiszciplináris konferenciát szervezni, ahol közösen megvitathatnánk ezeket a mindnyájunkat szükségképpen foglalkoztató alapkérdéseket.

RAJKAI KÁLMÁN
Agrártudományok Osztálya

Budapesten született 1951-ben. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani és Agrokémiai Intézet tudományos osztályvezetője, tanácsadója. Szakterülete a talajtan, talajvízgazdálkodás és talajfizika. Napjaink legégetőbb problémájának, a globális vízkészlet talajnedvesség-összetevőjének nemzetközileg elismert kutatója. A talaj vízgazdálkodását meghatározó mérési és becslési módszerek fejlesztője. Becslési módszert dolgozott ki a talaj víztartó képességére. Kutatásaiban a mért talajnedvességből számította a növények vízfelhasználását és térbeli mintázatát. Frekvenciaspektrum és további elektromos jellemzők (fázisszög, szóródási tényező) mérését vezette be a gyökéraktivitás mérésébe. Több monográfia talajfejezetének szerzője (*Magyarország kistájainak katasztere*, 1990; 2010; *Vadregényes erdőtáj a Börzsöny*, 2014). A Debreceni Egyetem magántanára. Több egyetem posztgraduális képzésében vesz részt. Négy hallgatója szerzett PhD-fokozatot. Eredményei, széles nemzetközi elismertsége, oktatói, tudományos szervezői és tudományos közéleti tevékenysége iskolateremtő egyéniséggé teszik.

Mi volt az a döntő mozzanat az életében, amely erre a pályára vitte?

Gimnazistaként, amikor a továbbtanulás intézményének megválasztásával az életpályámat kellett kijelölnöm, döntöttem a kutatói pálya mellett. Ezt a pályát ugyan nem ismerem, de azt gondoltam, hogy lehetőséget ad a környező világ átfogóbb és részletesebb megismerésére. Mivel gimnazistaként az elektrotechnikában kellő jártasságra tettem szert, továbbtanulásra a villamosmérnök pálya helyett az ismeretlenebb ELTE Természettudományi Kar biológus szakot választottam. Minthogy gimnazistaként a botanikában jó alapokat szereztem, az egyetemen a növény-társulástan és ökológiát választottam diplomamunka-témaként. Friss diplomával az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetében kaptam tudományos segédmunkatársi állást. Az intézet Várallyay György által vezetett Talajtani Osztályán a növényi termőhely talajtulajdonságai, és azon belül a nedvességviszonyok kerültek érdeklődésem középpontjába. Hosszú és kitartó tanulás és a szorgalom eredményeként váltam talajfizikussá.

Mi volt az az eredmény munkája során, amire igazán büszke?

A jövőt tekintve is talán a legjelentősebb a növény gyökéraktivitását a termőhelyen meghatározó elektromos mérési módszer hazai bevezetése, a módszer elméletének (kétdielektrikumú kondenzátor helyettesítő kép), méréstechnikájának (frekvenciaspektrum, fázisszög bevezetése) és alkalmazási lehetőségeinek (peszticidhatás, mikorrhiza-kimutatás, szárazságstressz stb.) a továbbfejlesztése.

Büszke vagyok továbbá a *Magyarország Kistájainak Katasztere* 1990-ben megjelent kétkötetes monográfia 213 kistája talajainak